

bodů a příliš tmavé fotografie u mnoha druhů okáčů (hlavně u rodu *Erebia*), což podle mě výrazně snižuje možnost rozoznání mezidruhové rozdíly. Závěr kapitoly tvoří pravé babočky (Nymphalidae). I tady má čtenář šanci dozvědět se nové informace o adaptačních typech housenek babočky admirála (*Vanessa atalanta*), proč je tento druh vhodným indikátorem změny klimatu a v neposlední řadě, které babočky migrují a co znamená sezonní polyfenismus babočky sítkované (*Araschnia levana*). Opět vše doplňují fotografie housenek a kukel.

Pozitivně hodnotím rozsáhlý přehled použité literatury, kde nejdříve čtenář zjistí zabloudí, aby si dohledal ještě více zajímavostí o denních motýlech, a také barevné odlišení hlaviček jednotlivých

skupin, což může být užitečné pro lepší orientaci v atlasu a případně v terénu k snadnější identifikaci druhů.

Co tedy říct závěrem? Knížce v podstatě není co vytknout. Grafická úprava je vynikající, s výjimkou zmíněných okáčů. Textová část je čtivá, nabitá informacemi a i když to možná bude znít jako klišé ze strany recenzentů, osobně tento díl považuji za nejvýznamnější publikaci zabývající se tématem denních motýlů za posledních 10 let a myslím, že jí nadlouho také zůstane. Je vhodná pro všechny zájemce o motýly, bez věkových nebo profesních limitů. Podle vlastní zkušenosti a svých začátků mohu už teď říci, že tato série atlasů bude ještě dlouho formovat nové generace amatérských i profesionálních lepidopterologů.

**Academia, Praha 2015, 540 str.
Doporučená cena 550 Kč**

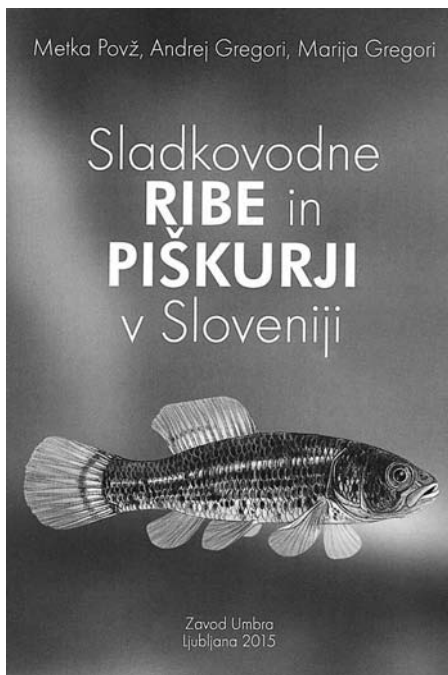
Lubomír Hanel

RECENZE

Metka Povž, Andrej Gregori, Marija Gregori: Sladkovodne ribe in piškurji v Sloveniji

V r. 2015 vyšla ve Slovinsku nová publikace o tamějších mihulích a rybách. Obsah je členěn do 25 kapitol. V úvodu je stručně zmíněna morfologie, anatomie a biologie ryb a mihulí, doplněná 14 perokresbami. Přehledná mapa ukazuje slovinské území a povodí patřící do jaderského a černo-mořského úmoří. Následuje přehled 25 čeledí mihulí a ryb a představení jednotlivých druhů. Každou čeleď uvozují orientační mapa výskytu jejích zástupců ve světě. Celkem kniha zahrnuje 64 rodů a 95 druhů (s uvedením slovinských a latinských jmen). Každému druhu věnují autoři dvoustranu, kde najdeme jeho perokresbu a barevnou fotografii, síťovou mapu výskytu ve Slovinsku a malou mapu evropského rozšíření. Po krátkém textu vždy následuje přehledná tabulka uvádějící výskyt v jednotlivých povodích, období tření, plodnost, věk pohlavního dozrání, dosahovanou velikost, zařazení v Červeném seznamu Slovinska, zda jde o nativní či nepůvodní druh nebo o migranta (údaje jsou slovinsky a anglicky). V závěru knihy nalezneme přehledné výčty druhů s ohledem na Červený seznam a tamější platnou legislativu, lovnou míru a dobu hájení a systematický přehled řádů, čeledí a rodů. Seznam literatury uvádí 67 publikací. Zařazeny jsou i rejstříky obsahující vědecká, slovinská a anglická jména druhů.

K nejvíce ohroženým (kategorie endangered) patří mihule mořská (*Petromyzon marinus*), m. Zandreaova (*Lampetra zandreaei*) a m. Vladykovova (*Eudontomyzon vladykovi*), která je z mihulí ve Slovinsku nejhojnější a na jejímž vědeckém popisu se podílel kdysi i náš přední ichtyolog prof. Ota Oliva (viz např. Živa 2013, 6: CXX–CXXI). Z ryb byly do téže kategorie zařazeny z čeledi kaprovitých (Cyprinidae) dvě plotice (p. měděná – *Rutilus virgo*, p. benátská – *R. aula*), čtyři jelci (j. proudník – *Leuciscus leuciscus*, j. jesen – *L. idus*,

j. ručejník – *Telestes souffia*, j. tyrhénský – *T. muticellus*), bolen dravý (*Leuciscus aspius*), lín obecný (*Tinca tinca*), ostroretka stěhovavá (*Chondrostoma nasus*), dvě parmy (p. obecná – *Barbus barbus*, p. slovinská – *B. plebejus*), hořavka hořká (*Rhodeus amarus*), podoustev říční (*Vimba vimba*), ouklej sarmatská (*Alburnus sarmaticus*) a kapr obecný (*Cyprinus carpio*, divoká říční forma). Ze sekavcovitých ryb (Cobitidae) jsou uvedeni sekavec protáhlý (*Cobitis elongata*), sekavčík balkánský (*Sabanejewia balcanica*) a piskoř pruhovaný (*Misgurnus fossilis*). Z lososovitých ryb (Salmonidae) zde najdeme pstruha obecného potočního (*Salmo trutta* m. *fario*) a jezerního (*S. t. m. lacustris*), p. mramorovaného (*S. marmoratus*) a hlavatku podunajskou (*Hucho hucho*). Okounovité ryby (Perci-

dae) jsou zastoupeny candátem obecným (*Sander lucioperca*), dvěma druhy ježdíků (j. dunajský – *Gymnocephalus baloni*, j. žlutý – *G. schraetser*) a dvěma drskými (d. menší – *Zingel streber*, d. větší – *Z. zingel*). Posledními druhy v této kategorii jsou mník jednovousý (*Lota lota*) a halančíkovec pruhovaný (*Aphanius fasciatus*). Jak je patrné, mezi ohrožené ryby ve Slovinsku se řadí i známé z našich vod (jelec proudník, j. jesen, bolen dravý, lín obecný, podoustev říční, obě formy pstruha obecného, parma obecná, hlavatka podunajská, mník jednovousý, candát obecný, dva druhy ježdíků a dva drsků). Celkem v knize najdeme 56 druhů i z naší fauny.

Do kategorie vymizelý (či pravděpodobně vymizelý) patří na Slovinsku úhoř říční (*Anguilla anguilla*), slunka obecná (*Leuciscus delineatus*), ostroretka italská (*Protochondrostoma genei*) a o. lombardská (*Chondrostoma soetta*). Je škoda, že kniha podrobněji neuvádí konkrétní parametry použité k zařazování do jednotlivých kategorií ohrožení. Nejvíce druhů (48) náleží mezi kaprovité ryby, z nichž 7 je zde nepůvodních. Lze shrnout, že v ichtyofauně Slovinska převažují druhy původní, těch nepůvodních zde najdeme 19, tedy 20 % z celkového počtu. K zajímavým informacím patří výskyt afrického sumečka – keříčkovce jihoafrického neboli červenolemého (*Clarias gariepinus*), který byl poprvé nalezen v r. 1997 v zatopených štěrkovnách v Pomorje. Pozoruhodný je také zatím omezený výskyt veslonosa amerického (*Polyodon spathula*) v povodí Drávy a cichlidy tlamouna nilského (*Oreochromis niloticus*) v povodí Sávy.

Brožura vyniká přehledností, kvalitními obrázky, mapami a fotografiemi, snadno se v ní orientuje i čtenář neznalý slovinstiny. Snad jen seznam použité literatury mohl být vytištěn názorněji – jednotlivé položky bez odsazení vizuálně splývají do jednoho textového bloku. Ichtyologové a rybáři tuto knížku dobře využijí k rychlé orientaci ve výskytu konkrétních druhů v hlavních tocích Slovinska, míry ohrožení a jejich rybářského využití. Může sloužit rovněž k upřesnění znalostí o celkovém výskytu těchto živočichů v Evropě.

**Vydal Zavod Umbra, Ljubljana 2015,
293 str. Cena neuvedena**